《ژیانی ڕۆژی ئەو ڕەشبێوە ٠ ڕەنگ: ئەنجامی کۆی گشتیی ڕاگەیاند

ئەو ڕەشبێوە کە ڕۆژی ٤ی ئەم مانگە لە ئەنجامی کۆبوونەوەی ئەندامانی ئەنجومەنی ئەمنی نەتەوەیی لە ئەنجامدا ڕاگەیەنرا، ئەو ڕاستییە دەخاتە ڕوو کە ئەو ڕەشبێوە تەنیا ڕووداوێکی سەربازی نییە، بەڵکو ئەنجامی کۆمەڵێک هۆکاری ناوخۆیی و دەرەکی ئاڵۆزە کە ماوەی چەند ساڵێکە لە ئارادا بوون. ئەو ڕەشبێوە لە کاتێکدا ڕوویدا کە باری ئابووری و کۆمەڵایەتی لە ژێر فشارێکی زۆردا بوو، و ئەمەش وای کرد کە کاردانەوەی خەڵک بەرامبەر بە ڕەشبێوەکە جیاواز بێت لە کاردانەوەی خەڵک بەرامبەر بە ڕووداوەکانی تر.

سەرچاوەکانی ئەنجامدانی ڕەشبێوەکە ئاماژە بە ئەوە دەکەن کە پلانێکی وردی بۆ کرابوو و چەند لایەنێکی جیاواز تێیدا بەشدار بوون. بەڵام ئەو سەرچاوانە جەختیش لەوە دەکەنەوە کە هەموو ئەو کەسانەی بەشدار بوون لە ئەنجامدا ئامانجەکانیان بەدەست نەهێنا. ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت کە پلانەکە تەواو نەبووە و کەمتەرخەمی تێدا کراوە، کە ئەمەش دەرفەتێکی بۆ هێزەکانی ئاسایش ڕەخساند کە زۆر بە خێرایی کۆنترۆڵی بارودۆخەکە بکەن و ڕەشبێوەکە بگەڕێنەوە بۆ ژێر کۆنترۆڵی یاسا.

لە ڕووی کۆمەڵایەتییەوە، کاردانەوەی خەڵک بەرامبەر بە ڕەشبێوەکە جیاواز بووە. هەندێک لە خەڵک بە ئاشکرا ڕەخنەیان لە ڕەشبێوەکە گرت و وتیان کە ئەمە کاریگەری خراپ لەسەر ژیانی ڕۆژانەی خەڵک دەبێت و دەبێتە هۆی زیادبوونی ئاڵۆزییەکانی ژیان. بەڵام هەندێک لە خەڵکیش هەبوون کە ئاماژەیان بە ئەوە کرد کە ئەو بارودۆخەی کە پێش ڕەشبێوەکە هەبووە، خۆی لە خۆیدا بووە هۆی دروستبوونی ئەو جۆرە کاردانەوانە. ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت کە پرسەکە تەنیا پرسی یاسا نییە، بەڵکو پرسی متمانە و ڕەزامەندی گشتیشە.

لە ڕووی یاساییەوە، دادوەری ئەو کەسانەی کە بەشدار بوون لە ڕەشبێوەکەدا دەستی پێکردووە. ژمارەیەک کەس ڕاگیراون و تاوانبار کراون بە پێی یاسا گشتییەکان. بەڵام سەرچاوە یاساییەکان ئاماژە بە ئەوە دەکەن کە هەموو کەسێک کە بەشدار بووە لە ڕەشبێوەکەدا بەرپرسیارە لە بەرامبەر یاسادا، و ئەمەش وای کردووە کە پرۆسەی دادوەری ماوەیەکی درێژ بخایەنێت و پێویستی بە بەڵگەنامە و بەڵگە هەبێت بۆ سەلماندنی تاوانەکان. ئەمەش وای کردووە کە هەندێک لە خەڵک پرسیار بکەن سەبارەت بە کاتی دادگاییکردنەکە و ئەوەی کە ئایا دادوەری بە شێوەیەکی خێرا و ڕاست و ڕەوا ئەنجام دەدرێت یان نا.

لە ڕووی ئەمنییەوە، هێزەکانی ئاسایش ڕۆڵێکی گرنگیان هەبووە لە کۆنترۆڵکردنی بارودۆخەکە و گەڕاندنەوەی ئارامی بۆ ناوچەکە. هێزەکانی ئاسایش توانیان کە زۆربەی ئەو شوێنانەی کە ڕەشبێوەکە تێیدا ڕوویدا کۆنترۆڵ بکەن و ڕێگە بگرن لە بڵاوبوونەوەی زیاتری ڕەشبێوەکە. بەڵام هەندێک لە کەس و لایەن ئاماژە بە ئەوە دەکەن کە هەندێک جار هێزەکانی ئاسایش پێویستیان بە کاتێکی زیاتر هەبووە بۆ ئەوەی بە شێوەیەکی کاریگەر کار لەسەر بارودۆخەکە بکەن و ڕەشبێوەکە بگەڕێنەوە بۆ ژێر کۆنترۆڵی یاسا. ئەمەش وای کردووە کە هەندێک لە خەڵک پرسیار بکەن سەبارەت بە ئامادەکاری و کارایی هێزەکانی ئاسایش لە کاتی ڕووداوە گەورەکاندا.

لە کۆتاییدا، ئەو کەسانەی کە بەرپرسیارن لە بەرامبەر ئەو ڕەشبێوەدا، داوا لە خەڵک دەکەن کە متمانە بە دادوەری و یاسا بکەن و ڕێگە نەدەن کە ئەو ڕووداوە ببێتە هۆی دروستبوونی کێشەی زیاتر لە نێوان خەڵکدا. ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت کە پرۆسەی چارەسەرکردنی ئەو کێشانە کە هۆی ڕەشبێوەکە بوون، پێویستی بە کات و هەوڵی بەردەوام هەیە بۆ ئەوەی کە بە شێوەیەکی کاریگەر و بەردەوام چارەسەر بکرێن. ئەمەش وای کردووە کە هەندێک لە خەڵک پرسیار بکەن سەبارەت بە ئەوەی کە ئایا چ هەنگاوێکی تر دەنرێت بۆ ئەوەی کە دووبارە ڕووداوێکی وەک ئەو ڕەشبێوە ڕوو نەدات لە داهاتووی نزیکدا.

(ماڵەکانی ئاشتی لە ئەندەرلەیە)

ئەندەرلەیە ٤ی ئەم مانگە ئاماژە بە ئەوە دەکات کە ژمارەیەکی زۆر لە خەڵکی ئەم شارە ڕۆژی ٤ی ئەم مانگە بەشداری کۆبوونەوەیەکی گشتی کرد کە تایبەت بوو بە ئەنجامدانی کۆمەڵێک چالاکی کۆمەڵایەتی و کولتوری کە ئامانجیان بریتی بوو لە بەهێزکردنی پەیوەندییە نێوان خەڵکی ناوچەکە و پاراستنی ئاشتی و سەقامگیری لە ناوچەکەدا. ئەم چالاکیانە کە لە ماوەی چەند کاتژمێرێکدا بەردەوام بوون، بە شێوەیەکی گشتی هەستی ئەرێنی و هیوادارییان لە نێوان بەشداربووانەکەدا دروست کرد، کە ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت کە پرسی ئاشتی و پێکەوەژیان هێشتا لە ئارادایە و گرنگییەکی زۆری هەیە لە لای زۆربەی خەڵکی ئەو شارە.

بەشێکی گرنگی ئەو چالاکیانە کە ڕۆژی ٤ی ئەم مانگە ئەنجام درا، پێکهاتبوون لە کۆبوونەوەی ڕاستەوخۆ لە نێوان ئەندامانی ئەنجومەنی شارەوانی ئەندەرلەیە و چەند کەسێکی دیاری کراو کە بە شێوەیەکی گشتی ڕۆڵیان هەبووە لە بڵاوکردنەوەی هەستی ئاشتیخوازی و ڕێزگرتن لە جیاوازییەکان لە نێو کۆمەڵگەی شارەکەدا. ئەم کۆبوونەوانە کە ماوەی نزیکەی سێ کاتژمێر خایاندیان، تایبەت بوون بە گفتوگۆکردن لەسەر چۆنیەتی چارەسەرکردنی کێشەکانی نێوان خەڵک و چۆنیەتی بەهێزکردنی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان لە نێوان هێزە جیاوازەکانی کۆمەڵگەدا. ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت کە پرسەکە تەنیا پرسێکی تیۆری نییە، بەڵکو پرسێکی کردەییە کە پێویستی بە هەوڵی بەردەوام هەیە بۆ ئەوەی کە بە شێوەیەکی کاریگەر چارەسەر بکرێت.

لە ڕووی کۆمەڵایەتییەوە، کاردانەوەی خەڵک بەرامبەر بە ئەو چالاکیانە زۆر باش بووە. زۆربەی بەشداربووان ئاماژەیان بە ئەوە کرد کە ئەو جۆرە چالاکیانە دەرفەتێکی باش دەڕەخسێنن بۆ ئەوەی کە خەڵکی جیاواز کۆببنەوە و گفتوگۆ لەسەر کێشەکانی ژیانی ڕۆژانە بکەن بە شێوەیەکی ئاشتیانە و بێ ئەوەی کێشە دروست بکات. هەروەها چەند کەسێک ئاماژەیان بە ئەوە کرد کە ئەو جۆرە چالاکیانە دەبێتە هۆی کەمکردنەوەی هەستی گومان و دوودڵی لە نێوان خەڵکی جیاوازدا، کە ئەمەش ئەرێنییە بۆ گەشەپێدانی پەیوەندییە باشەکان لە نێوان هێزە جیاوازەکانی کۆمەڵگەدا.

لە ڕووی ئەمنییەوە، هێزەکانی ئاسایش ئامادەبوونێکی باشیان هەبووە لە کاتی چالاکییەکاندا بە شێوەیەکی کە ڕێگە بگرن لە هەر کێشەیەکی ئەمنی کە دەکرێت ڕوو بدات. بەڵام هەندێک لە خەڵک ئاماژەیان بە ئەوە کرد کە ئامادەبوونی هێزەکانی ئاسایش نابێت ببێتە هۆی دروستبوونی هەستی ترس لە نێو خەڵکدا، و پێویستە هەوڵ بدرێت کە ئەو هەستە کەمبکرێتەوە بە شێوەیەکی کە ڕێگە نەدرێت کە ئەو هەستە ببێتە هۆی کێشەی زیاتر لە نێوان خەڵکدا.

لە کۆتاییدا، ئەو چالاکیانەی کە ڕۆژی ٤ی ئەم مانگە لە ئەندەرلەیە ئەنجام درا، ئاماژە بە ئەوە دەکات کە پرسی ئاشتی و پێکەوەژیان لە ئارادایە و گرنگییەکی زۆری هەیە لای زۆربەی خەڵکی ئەو شارە. ئەم چالاکیانە کە ماوەی چەند کاتژمێرێکی کەم خایاندیان، بە شێوەیەکی گشتی کاریگەری باشیان هەبووە لەسەر بارودۆخی هەستی خەڵک و دەرفەتێکیان ڕەخساند بۆ گفتوگۆکردن لەسەر کێشەکانی ژیانی ڕۆژانە بە شێوەیەکی ئاشتیانە. بەڵام پێویستە هەوڵ بدرێت کە ئەو جۆرە چالاکیانە بەردەوام بن و ببن بە بەشێک لە کولتوری ڕۆژانەی خەڵکی ئەو شارە، بۆ ئەوەی کە ببێتە هۆی دروستکردنی کەشێکی باشتر بۆ پێکەوەژیان لە داهاتووی نزیکدا.

(ڕەشبێوە لە ئەندەرلەیە)

ئەندەرلەیە بە ٤ی ئەم مانگی ئەمساڵ، ئەو کاتەی کە چەند کەسێکی دیاری کراو لە هەندێک لە شوێنە گشتییەکانی ئەندەرلەیە دەستیان بە کۆکردنەوەی خەڵک کرد بە مەبەستی ڕاگەیاندنی ڕەخنە لە بارودۆخی ئابووری و کۆمەڵایەتی ئێستای وڵات، ڕووداوێکی گەورە ڕوویدا کە زۆر لە خەڵک پێی وایە کاریگەری خراپی لەسەر ژیانی ڕۆژانەی هەزاران کەس هەبووە. ئەم ڕووداوە بووە هۆی دروستبوونی ئاڵۆزییەکی گەورە لە نێوان هێزەکانی ئاسایش و خەڵکدا، و ئەمەش وای کردووە کە بارودۆخەکە بگۆڕێت بۆ ڕەشبێوەیەکی ئاشکرا کە کاریگەری لەسەر هەموو لایەنەکانی کۆمەڵگە هەبووە.

بەپێی زانیارییە فەرمییەکان، کۆبوونەوەکە لە کاتژمێر ٣ی دوای نیوەڕۆ دەستی پێکرد و ماوەی نزیکەی سێ کاتژمێر خایاند. لە سەرەتادا تەنیا چەند دەیان کەس بەشدار بوون کە داوایان کرد کە ڕەخنەیان لە بارودۆخی ئابووری ڕاگەیەنن و باس لە گرانی کاڵا و کەمی کار بکەن. بەڵام لە ماوەیەکی کەمدا ژمارەی بەشداربووانەکە گەیشتە نزیکەی سێ سەد کەس و هەموویان داوای گۆڕانکاری جیاوازیان دەکرد لە بەڕێوەبەرایەتی شارەکە. لە کاتێکدا کە کۆبوونەوەکە بەردەوام بوو، هێزێکی زۆر لە پۆلیس و هێزی تایبەت گەیشتە شوێنەکە بە مەبەستی چاودێری کردن و پارێزگاری لە سەقامگیری.

بەپێی ڕاپۆرتە فەرمییەکان، کاتێک کە کۆبوونەوەکە گەیشتە کاتژمێر ٥ی ئێوارە، هێزەکانی ئاسایش داوایان لە بەشداربووانەکە کرد کە بڵاو ببنەوە و ڕێگە بدەن کە هاتوچۆ بە ئاسانی بکرێت. بەڵام هەندێک لە بەشداربووان ڕەتیان کرد و وتیان کە ئەوان هاتوون بۆ ئەوەی دەنگیان ببیسترێت و داوای گۆڕانکاری بکەن لە بارودۆخی ژیانیاندا. ئەمەش وای کرد کە پێویستی بە کاتێکی زیاتر هەبووە بۆ ئەوەی کە بارودۆخەکە بگۆڕێت بۆ ڕەشبێوەیەکی ئاشکرا کە کاریگەری لەسەر هەموو لایەنەکانی کۆمەڵگە هەبووە.

لە ڕووی یاساییەوە، دادوەری ئەو کەسانەی کە بەشدار بوون لە ڕەشبێوەکەدا دەستی پێکردووە. ژمارەیەک کەس ڕاگیراون و تاوانبار کراون بە پێی یاسا گشتییەکان. بەڵام سەرچاوە یاساییەکان ئاماژە بە ئەوە دەکەن کە هەموو کەسێک کە بەشدار بووە لە ڕەشبێوەکەدا بەرپرسیارە لە بەرامبەر یاسادا، و ئەمەش وای کردووە کە پرۆسەی دادوەری ماوەیەکی درێژ بخایەنێت و پێویستی بە بەڵگەنامە و بەڵگە هەبێت بۆ سەلماندنی تاوانەکان. ئەمەش وای کردووە کە هەندێک لە خەڵک پرسیار بکەن سەبارەت بە کاتی دادگاییکردنەکە و ئەوەی کە ئایا دادوەری بە شێوەیەکی خێرا و ڕاست و ڕەوا ئەنجام دەدرێت یان نا.

لە ڕووی ئەمنییەوە، هێزەکانی ئاسایش ڕۆڵێکی گرنگیان هەبووە لە کۆنترۆڵکردنی بارودۆخەکە و گەڕاندنەوەی ئارامی بۆ ناوچەکە. هێزەکانی ئاسایش توانیان کە زۆربەی ئەو شوێنانەی کە ڕەشبێوەکە تێیدا ڕوویدا کۆنترۆڵ بکەن و ڕێگە بگرن لە بڵاوبوونەوەی زیاتری ڕەشبێوەکە. بەڵام هەندێک لە کەس و لایەن ئاماژە بە ئەوە دەکەن کە هەندێک جار هێزەکانی ئاسایش پێویستیان بە کاتێکی زیاتر هەبووە بۆ ئەوەی کە بە شێوەیەکی کاریگەر کار لەسەر بارودۆخەکە بکەن و ڕەشبێوەکە بگەڕێنەوە بۆ ژێر کۆنترۆڵی یاسا. ئەمەش وای کردووە کە هەندێک لە خەڵک پرسیار بکەن سەبارەت بە ئامادەکاری و کارایی هێزەکانی ئاسایش لە کاتی ڕووداوە گەورەکاندا.

لە کۆتاییدا، ئەو کەسانەی کە بەرپرسیارن لە بەرامبەر ئەو ڕەشبێوەدا، داوا لە خەڵک دەکەن کە متمانە بە دادوەری و یاسا بکەن و ڕێگە نەدەن کە ئەو ڕووداوە ببێتە هۆی کێشەی زیاتر لە نێوان خەڵکدا. ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت کە پرسەکە تەنیا پرسی یاسا نییە، بەڵکو پرسی متمانە و ڕەزامەندی گشتیشە. ئەمەش وای کردووە کە هەندێک لە خەڵک پرسیار بکەن سەبارەت بە ئەوەی کە ئایا چ هەنگاوێکی تر دەنرێت بۆ ئەوەی کە دووبارە ڕووداوێکی وەک ئەو ڕەشبێوە ڕوو نەدات لە داهاتووی نزیکدا.

(ماڵەکانی ئاشتی لە ئەندەرلەیە)

ئەندەرلەیە ٤ی ئەم مانگە ئاماژە بە ئەوە دەکات کە ژمارەیەکی زۆر لە خەڵکی ئەم شارە ڕۆژی ٤ی ئەم مانگە بەشداری کۆبوونەوەیەکی گشتی کرد کە تایبەت بوو بە ئەنجامدانی کۆمەڵێک چالاکی کۆمەڵایەتی و کولتوری کە ئامانجیان بریتی بوو لە بەهێزکردنی پەیوەندییە نێوان خەڵکی ناوچەکە و پاراستنی ئاشتی و سەقامگیری لە ناوچەکەدا. ئەم چالاکیانە کە لە ماوەی چەند کاتژمێرێکدا بەردەوام بوون، بە شێوەیەکی گشتی هەستی ئەرێنی و هیوادارییان لە نێوان بەشداربووانەکەدا دروست کرد، کە ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت کە پرسی ئاشتی و پێکەوەژیان هێشتا لە ئارادایە و گرنگییەکی زۆری هەیە لای زۆربەی خەڵکی ئەو شارە.

بەشێکی گرنگی ئەو چالاکیانە کە ڕۆژی ٤ی ئەم مانگە ئەنجام درا، پێکهاتبوون لە کۆبوونەوەی ڕاستەوخۆ لە نێوان ئەندامانی ئەنجومەنی شارەوانی ئەندەرلەیە و چەند کەسێکی دیاری کراو کە بە شێوەیەکی گشتی ڕۆڵیان هەبووە لە بڵاوکردنەوەی هەستی ئاشتیخوازی و ڕێزگرتن لە جیاوازییەکان لە نێو کۆمەڵگەی شارەکەدا. ئەم کۆبوونەوانە کە ماوەی نزیکەی سێ کاتژمێر خایاندیان، تایبەت بوون بە گفتوگۆکردن لەسەر چۆنیەتی چارەسەرکردنی کێشەکانی نێوان خەڵک و چۆنیەتی بەهێزکردنی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان لە نێوان هێزە جیاوازەکانی کۆمەڵگەدا. ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت کە پرسەکە تەنیا پرسێکی تیۆری نییە، بەڵکو پرسێکی کردەییە کە پێویستی بە هەوڵی بەردەوام هەیە بۆ ئەوەی کە بە شێوەیەکی کاریگەر چارەسەر بکرێت.

لە ڕووی کۆمەڵایەتییەوە، کاردانەوەی خەڵک بەرامبەر بە ئەو چالاکیانە زۆر باش بووە. زۆربەی بەشداربووان ئاماژەیان بە ئەوە کرد کە ئەو جۆرە چالاکیانە دەرفەتێکی باش دەڕەخسێنن بۆ ئەوەی کە خەڵکی جیاواز کۆببنەوە و گفتوگۆ لەسەر کێشەکانی ژیانی ڕۆژانە بکەن بە شێوەیەکی ئاشتیانە و بێ ئەوەی کێشە دروست بکات. هەروەها چەند کەسێک ئاماژەیان بە ئەوە کرد کە ئەو جۆرە چالاکیانە دەبێتە هۆی کەمکردنەوەی هەستی گومان و دوودڵی لە نێوان خەڵکی جیاوازدا، کە ئەمەش ئەرێنییە بۆ گەشەپێدانی پەیوەندییە باشەکان لە نێوان هێزە جیاوازەکانی کۆمەڵگەدا.

لە ڕووی ئەمنییەوە، هێزەکانی ئاسایش ئامادەبوونێکی باشیان هەبووە لە کاتی چالاکییەکاندا بە شێوەیەکی کە ڕێگە بگرن لە هەر کێشەیەکی ئەمنی کە دەکرێت ڕوو بدات. بەڵام هەندێک لە خەڵک ئاماژەیان بە ئەوە کرد کە ئامادەبوونی هێزەکانی ئاسایش نابێت ببێتە هۆی دروستبوونی هەستی ترس لە نێو خەڵکدا، و پێویستە هەوڵ بدرێت کە ئەو هەستە کەمبکرێتەوە بە شێوەیەکی کە ڕێگە نەدرێت کە ئەو هەستە ببێتە هۆی کێشەی زیاتر لە نێوان خەڵکدا.

لە کۆتاییدا، ئەو چالاکیانەی کە ڕۆژی ٤ی ئەم مانگە لە ئەندەرلەیە ئەنجام درا، ئاماژە بە ئەوە دەکات کە پرسی ئاشتی و پێکەوەژیان لە ئارادایە و گرنگییەکی زۆری هەیە لای زۆربەی خەڵکی ئەو شارە. ئەم چالاکیانە کە ماوەی چەند کاتژمێرێکی کەم خایاندیان، بە شێوەیەکی گشتی کاریگەری باشیان هەبووە لەسەر هەستی خەڵک و دەرفەتێکیان ڕەخساند بۆ گفتوگۆکردن لەسەر کێشەکانی ژیانی ڕۆژانە بە شێوەیەکی ئاشتیانە. بەڵام پێویستە هەوڵ بدرێت کە ئەو جۆرە چالاکیانە بەردەوام بن و ببن بە بەشێک لە کولتوری ڕۆژانەی خەڵکی ئەو شارە، بۆ ئەوەی کە ببێتە هۆی دروستکردنی کەشێکی باشتر بۆ پێکەوەژیان